

La Espero

SVENSKA ESPERANTOTIDNINGEN

Nro 6/1981 ★ 5 kr

Esperantoförbundet

Adress: EsperantoCentro, Brunnsgatan 21, 111 38 Stockholm ★
Telefon: 08 - 11 74 34 ★
 EsperantoCentro är öppet måndag — torsdag kl. 17 — 19 ★ **Postgiro:** 20 12-3, Esperantoförbundet ★
Medlemsavgift: direktansluten medlem 50 kr, ungdomsmedlem under 26 år 25 kr, familjemedlem (utan tidning) 15 kr ★
 Prenumerationsavgift för *La Espero* ingår i medlemsavgiften ★
 Medlemmar under 30 år får dessutom ungdomsförbundet SEJUS blad ktp.

La Espero

Organ för Svenska Esperantoförbundet ★ **Adress:** EsperantoCentro, Brunnsgatan 21, 11138 Stockholm ★ **Ansvarig utgivare:** Bertil Åkerberg ★ **Redaktör:** Franko Luin, Myggdalsvägen 123, 135 42 Tyresö, telefon hem 08-712 82 91 ★ **Prenumeration:** 40 kr per år, postgiro 20 12-3, Esperantoförbundet ★ Tidningen utkommer med åtta nummer per år ★ **Fotosats och tryck:** EsperantoCentro, Stockholm 1981

Esperantoförlaget

Postadress: Box 7502, 200 42 Malmö ★ **Besöksadress:** Möllevångsgatan 20 B ★ **Öppettider:** 1 sept — 15 maj: onsdagar kl. 10 — 11, torsdagar kl. 17 — 18 ★ Skriftliga beställningar expedieras hela året, även under sommaren ★ **Telefon:** 040-12 20 29 ★ **Postgiro:** 578-5 ★ **Expedition:** Wivi Nilsson ★ **Styrelsens ordförande:** Anita Lindblom ★ Böcker från utländska förlag beställs hos EsperantoCentro, adress ovan.

Cerbumis junul' el Londono pri l'pomo de Isaac Newtono.
 "Li vere bonŝancis, ke sur l'arb' ne balancis mature la akvomelono."
 (Inko)

HODIAŬ

Sur alia paĝo de *La Espero* aperas svedlingva artikolo kun instigo aboni al esperantaj gazetoj kaj revuoj. Gazetoj kaj revuoj estas inter la plej gravaj kontaktiloj inter esperantistoj kaj certe la plej gravaj informiloj. Tiun rolon la gazetaro esperantista ĉiam havis kaj la gazetaro bone respegulis la staton de la movado.

Per apero de literatura revuo en Sudameriko (*Ponto*) subite la kulturo esperanta reatingas la pozicion, kiun ĝi perdis per la malapero de *Norda prismo* kaj, pli frue, *Nica literatura revuo* kaj *Literatura mondo*.

Sur alia kampo la apero de *Monato* kun aktuala enhavo signifas alian maturecon ĉe la esperantistoj: ke tia revuo sukcesas pluvivi kaj reteni la altan nivelon, estas ankaŭ signo de forto.

Ĉiu malapero de revuo ankaŭ havas siajn kaŭzojn: ekonomiajn, personajn. Ankaŭ gazetoj povas perdi sian ekzistorajton, kiam la cirkonstancoj ŝanĝiĝas. La estraro de SEF decidis ĉesi la eldonadon de la eta svedlingva gazeto *Esperantonytt*, sed mi daŭre demandas min kial. La revueto estas daŭre bezonata — mi eĉ aŭdacas diri, ke ĝi estas pli bezonata nun, kiam ni marŝas antaŭen kun favora vento.

Nu ja, la estraro de SEF faris sian prijuĝon kaj ĝi eble estas prava. Sed mi sentas bezonon de regule aperanta svedlingva informilo. Ĉu ĝi havas la nomon *Esperantonytt* aŭ alian, ne gravas. Gravus, ke io kontinua aperu, ĉar laŭkazaj presaĵoj ne nepre plenumas la saman rolon. Se SEF ne eldonos *Esperantonytt* aŭ ion similan, eble iu alia sentos sin kuraĝa por fari tion.

Abono al esperantogazetoj kaj legado de ili pliriĉigas la personan horizonton. Abonigo de neesperantistoj al nacilingva esperantogazeto pliriĉigas la esperantomovadon per novaj membroj, aŭ, en plej malbona kazo, informas al neinteresitoj, ke tamen io okazas rilate al esperanto. Ĝis nun la svedaj parlamentanoj kvar fojojn jare ricevis folion, kiun ili eble ne legis, sed ne povis ne rimarki, ke ĝi temis pri esperanto, ĉar la titolo diris tion al ili. De kie ili ricevos tian memorigilon estonte?

Mi ne ploros, se *Esperantonytt* ne plu aperos de venontjare, sed mi ne estos kontenta, se ĝi ĉesos sian informan laboron, kiel ajn malgranda ĝi estis.

Franko Luin

Tri numeroj de *Esperantonytt* aperis ĉijare; ĉu la kvara numero estos la lasta?

INNEHÅLL/ENHAVO

- 98/Hodiaŭ
- 99/Planering igång inför 100-årsjubileet
- 100/Ny bok med lätt text
- 101/Några personliga tankar om esperanto
- 102/Prenumerera idag: du får vidgade vyer
- 103/Babels torn
- 104/Kurso por funkciuloj
- 104/Kristin kaj Jolin
- 105/TEMO
- 105/La arbaroj gravas por nia bonfarto
- 106/La forstoj liveras ĉiun kvinan kronon
- 107/Ankaŭ por libertempo arbaro grava faktoro
- 109/La Espero revenas al la brazila kongreso
- 110/Unu el multaj: tiu de la medicinistoj
- 111/Marjorie Boulton: Ne nur leteroj de plum-amikoj (6)
- 114/JES&NE
- 115/Persone
- 116/Esperantonytt

Planering igång inför 100-års jubiléet

1987, esperantos hundraårs jubileum, kommer allt närmare. SEF har vid flera tillfällen tagit upp behovet att börja planera för jubileet. I somras har UEA satt igång förberedelserna på allvar, genom att vid kongressen i Brasilien anta ett arbetsprogram för de närmaste fem åren, helt inriktat på aktiviteter inför 1987.

Det finns goda möjligheter att året 1983 blir av FN utnämnt till *Internationella Kommunikationsåret*. Eftersom språket är ett av de viktigaste medlen för kommunikation — och esperanto ett av de viktigaste för internationell kommunikation — utgår UEA från 1983 i sina planer för jubileet. Med början detta år kommer verksamheten att stegras hela tiden, fram till 1987.

UEA kommer att utse en ansvarig för samordningen av alla aktiviteter och ge honom eller henne tekniska och ekonomiska medel att arbeta. En hederskommitté kommer att utses för hela femårsperioden; liknande kommittéer kommer troligen att bildas inom olika länder också.

VAD VILL MAN UPPNÅ?

Med de olika verksamheterna vill man få

1 större uppmärksamhet för frågor rörande språklig diskriminering, språkproblem och esperanto — dess historia, nuvarande situation och framtidsutsikter;

2 faktiskt erkännande av esperanto från de viktigaste internationella organisationerna och de viktigaste regeringarna i världen; detta erkännande kan få ha olika former, från enkla deklARATIONER till praktisk användning av esperanto;

3 en kraftig ökning av esperantos anhängare.

KONKRETA PUNKTER

Det antagna dokumentet innehåller också en rad konkreta åtgärder. Inför jubiléet bör en rad nya utgåvor av viktiga verk på esperanto finnas tillgängliga. 1983 ska fackordlistor om ämnet kommunikation finnas; 1984 en ny utgåva av *Fundamenta krestomatio*; 1985 en ny utgåva av *Esperanta antologio*; 1987 den nya *Enciklopedio de esperanto*. Under jubileumsåret bör tidningen *Esperanto* komma ut med ett jubileumsnummer på olika nationella språk.

Fram till 1987 ska en bok om esperanto finnas utgiven på så många språk som möjligt. På önskelistan finns också en antologi av Zamenhofs verk på nationalspråken. en internationell korrespondensuniversitet, informationsmaterial om esperanto att distribueras till skolor av Unesco, och annat.

Kongresser och konferenser blir viktiga under femårsperioden. UEAs kongresser kommer att bli förberedelser för jubiléet. 1983-års kongress i Budapest

kommer att behandla frågor om internationell kommunikation, i överensstämmelse med FN:s internationella år. 1987-års kongress vill man helst av allt ha i Warszawa och i form av en stor kulturfestival, två veckor lång. Men man finner också behov av internationella konferenser för utomstående, där esperanto och esperantorelsen uppmärksammas.

Även utåt bör esperanto synas mer än vanligt under jubileumsåret. Man vill ha många jubileumsfrimärken, olika grafiska symboler, brevmärken och "pry-

lar". Informationsaspekten är inte heller bortglömd: tidningar, radio och teve kommer att bli uppmärksammade mer än vanligt.

Även om det är UEAs styrelse som planerar de olika verksamheterna och utser en ansvarig att samordna dem, blir det inte mycket gjort, om inte vi alla anstränger oss och bidrar till att de förverkligas. SEF kommer med all säkerhet att utarbeta ett arbetsprogram för Sverige och hjälpa till att få jubileet så uppmärksammat som möjligt.

Franko Luin

Ny bok med lätt text

Den nyaste boken från Esperantoförlaget är en översättning från tyska. Boken är på ca 60 sidor och är helt ny. Den har titeln *Ho ve, miaj ŝuoj!* (Jösses, mina skor!) och är skriven för ungdomar.

Författaren till boken är inte särskilt känd. Hans berättelse om ett förkommet par skor har dock tidigare fått stor spridning i svenska skolor i den tyska undervisningen.

Boken handlar om en sextonåring, Karl, och hans förmåga att lösa problem. Boken läses som en spännande och smält rolig detektivhistoria, med många oväntade händelser. Boken är illustrerad med tidstypiska teckningar (från 20- eller 30-talet).

Denna bok inleder en ny satsning från Esperantoförlaget på lättlästa böcker, särskilt för yngre läsare. Men boken kommer också till användning i kurser som brevidläsning.

Priset är 28 kronor, inklusive porto och moms. Enstaka exemplar kan rekvireras från EsperantoCentro; lagret kommer dock att finnas i Malmö, därför bör alla större beställningar göras på denna expeditionsadress. Den som är med i bokklubben *Nova Libro* får denna bok som bokklubbserbjudande till ett lägre pris.

NYTT LÄTTLÄST & LÄTTLYSSNAT

FABELOJ DE LA VERDA PIGO

av Louis Beaucaire. Lätt satirisk bok, där många kapitel kan läsas fristående. 110 sidor.

65,- kr

SERENADO AL FRAŬLINO LOLI

Sång: Veselin Danjanov. Grammofonskiva, 17 cm, 33 varvs.

31,- kr

LA VIVO ESTAS TUTE ALIA

En samling aforismer från hela världen. 32 sidor.

20,- kr

PASOJ AL PLENA POSEDO

4e upplaga - äntligen i lager igen! 229 sidor.

57,- kr

På väg in i lager igen: (lättlästa bokklubb böcker)

JOĈJO, LA AMIKETO 32,- kr

NOVA AMIKO INTER NI 27,- kr

MONDO DE TRAVIVAĴOJ 80,- kr

- Sänd din beställning till EsperantoCentro, Brönsgatan 21, 111 38 Stockholm.
- Sätt in vad böckerna kostar på postgiro 20 12 - 3, Esperantoförbundet, så slipper du fakturaavgift på 5,- kr.
- I priserna ingår moms och porto. (Reservation för ändring av valutakurser, moms med mera).

Esperantoförlaget

Några personliga tankar om esperanto

Att esperanto finns har jag vetat länge, men det var först häromåret som jag fick en impuls att nalkas språket. Varför negligerar man vissa impulser men inte andra? Det är en fråga som man borde fundera på.

Är språken människans verktyg, eller är människan deras slav?

Esperanto frapperar kanske först genom sin regelbundenhet. Alla som på ett främmande språk velat säga "Om det inte hade regnat nu skulle vi kunna åka och bada" förstår vad det innebär att vara säkra på den grammatiska formen. Och detta i sin tur är en källa till personlig säkerhet. Om man tänker på hur ord och meningar bildas på esperanto förlorar man något av sin bävan inför språken. Jag tror att det är en hälsosam upplevelse. Alla tycker inte om den. För mig är språken verktyg som människan måste lära sig behärska. I det avseendet kan man nå långt med esperanto på kort tid, delvis på grund av regelbundenheten, men framför allt av ett annat skäl. Ty principiellt sett är det inte regelbundenheten som gör esperanto annorlunda utan dess korrekthetskriterium: att en grammatiskt riktig och logiskt klar mening också är fullgott språk, medan en motsvarande svensk mening riskerar att vara löjlig. Jag unnar alla att uppleva det.

Är esperanto nyansfattigt?

Esperanto illustrerar en kombinatorisk princip som alla som lekt med stora tal känner till. Med svenskans 29 bokstäver kan man ju uttrycka sig lika nyanserat som med 6000 tecken eller fler på kinesiska. Ur kalligrafisk synpunkt är våra bokstäver mindre rika än de kinesiska tecknen, men inte gör de väl språket fattigare? På ett analogt sätt utnyttjar esperanto kombinatorikens stora tal på ordbildningsnivån. Skillnaden blir förstås inte lika extrem som på bokstavsni-

vån, men ändå påtaglig. Fyrtiofem ord som "därför", "hur", "aldrig" och "på alla sätt" bildas av fem förleder och nio ändelser, så ekonomifaktorn blir här $(5 \times 9) / (5 + 9) = 45 / 14$. Sex ord för het, varm, ljummen, sval, kall och motsatsen till het bildas från en enda rot "varm" med förstärkande och försvagande suffix och ett motsatsbildande prefix. När min dotter tigger pengar till godis kan jag kalla henne *frandemulineto*, vilket betyder en liten kvinnlig person som är benägen att äta njutningsfullt. Det förefaller mig både precisare och mer kärleksfullt än "gottgris" som ju dessutom har svagheten att blanda in en i sammanhanget oskyldig djurart.

Färre grundord behöver inte innebära färre sammansatta ord. Också när det gäller meningsbyggnaden har esperanto en större flexibilitet än de nationella språken.

Hur påverkar esperanto ens känsla för andra språk?

När man reser lär man sig något inte bara om det nya landet utan även om det gamla. På samma sätt påverkar studiet av ett språk ens syn på andra språk. Det är

förstås sant om alla språk, men esperanto kan ge speciella lärdomar. Jag tänker på spänningen mellan tvång och frihet i språket som är så avgörande för att det skall kunna tjäna som kommunikationsinstrument. Enklast vill jag beskriva denna spänning så att man å ena sidan måste stava rätt för att bli läst, men att man å andra sidan inte kan skapa något nytt om man endast följer regler och skriver efter förebilder. Kreativt författande förutsätter en balans mellan tvång och frihet, mellan underkastelse och uppror. Matematiken innehåller ett liknande motsatspar med sin i vissa avseenden totala godtycklighet, t ex i valet av namn och definitioner, och sina av olika strukturer givna obönhörliga band. Och jag lovar att den som studerar ett språk som inte hör till dem som "utvecklats blint" påverkas i sin syn på tvång och frihet i språket.

I själva verket ger esperanto en ny blick för vad som är möjligt att uttrycka och en längtan efter att formulera sig ännu mer direkt, ännu klarare, ännu djärvare. På vilket språk? Man kan själv utveckla sin språkförmåga, och i esperanto kan det ske genom en mer omedelbar förbindelse mellan tankarna och deras uttryck. Det är så jag vill tolka de klassiska orden: esperanto är ett underbart verktyg som ingen människa ännu kan utnyttja fullständigt.

Christer Kiselman
professor i matematik
Uppsala Universitet

NU ÄR DET DAGS FÖR UEA-AVGIFTERNA

Trots devalveringar är avgifter till UEA för nästa år oförändrade. Betala i tid, så hjälper du oss och dig själv.

Ordinarie avgift (MA = medlem med årsbok och tidningen *Esperanto*) är **155 kronor**.

Avgiften MJ (= medlem med endast årsbok) är **62 kronor**.
Stödande medlem (SZ = medlem i Societo Zamenhof) betalar **310 kronor** utöver sin ordinarie avgift.

Inbetalning till postgiro 14 74 29-5, Sv. Esperantoförbundet, Specialkonto. Förfrågningar hos Asta Schaedel, V. Rönneholmsvägen 42 B, 217 41 Malmö, telefon 040-91 63 09.

UEA

Prenumerera idag: du får vidgade vyer

I en ruta här nedan hittar du prenumerationspriser för tio olika esperantotidningar. Det är ett litet urval för att få dig att tänka på att prenumerera på en eller några tidningar. Du har *La Espero*, som kanske räcker för ditt behov. Men andra tidningar görs av andra människor, med andra intressen. Dina intressen kanske inte alls tillgodoses av innehållet i *La Espero*.

Att prenumerera på en tidskrift som utkommer utomlands kan vara krångligt. Därför har Esperantoförlaget ordnat sin prenumerationsjänst. Du betalar till ett svenskt postgirokonto och behöver inte bekymra dig.

I rutan här nedan hittar du ett litet urval titlar. Men du kanske aldrig sett tidningarna i fråga. Låt oss försöka bli lite närmare bekanta med dem.

Tre tidskrifter har hamnat under rubriken "Kulturella tidskrifter". Den intressantaste just nu är *Fonto*, bara ett år gammal, men redan väl etablerad. Tidskriften innehåller ca 50 sidor och kommer ut varje månad. Du får förmodligen ett kuvert då och då med tre nummer i. *Fonto* ges ut i Brasilien, men redigeras i

Skottland av den kände diktaren och översättaren William Auld. *Literatura foiro* och *Kulturaj kajeroj* har, sedan *Fonto* kommit till, hamnat lite i skymundan, men en tidskrift fyra gånger om året kanske passar dig bättre. *Literatura foiro* kommer från Italien, medan *Kulturaj kajeroj* är knuten till slottet i Gresillon och dess kurser.

Andra titlar kunde ha nämnts under denna rubrik, t ex *Hungara vivo*, en mycket fin kulturtidskrift, inte bara ungersk.

"Om esperantorörelsen" handlar de två tidningarna nämnda under samma rubrik. *Heroldo de esperanto* utkommer lite oftare än varje månad med notiser ur esperantorörelsen. Den är i större format än de flesta andra tidningarna, men på bara fyra sidor. *Norvega esperantisto* kommer från Norge och rapporterar om den norska esperantorörelsen.

De flesta tidningar på esperanto handlar faktiskt om esperantorörelsen, så under denna rubrik borde det finnas några tiotal titlar. Det går förstås inte. Men några borde nämnas här: *Esperanto* från UEA, den bästa av alla,

som du får om du blir medlem (se annan annons); *L'esperanto* från Italien, som blivit en läsvärd publikation, lik *La Espero* i formatet; *Eho*, som är den danska tidningen, och *La brita esperantisto*, som är den brittiska; eller kanske *Staro* från Tjeckoslovakien, *Budapeŝta informilo* från Ungern eller *der esperantist* från TDR — lite enklare klädda, men med intressanta artiklar.

Bland "Allmänna tidskrifter" vill jag framför allt hurra för *Monato*, kanske den mest ambitiösa tidningssatsningen efter andra världskriget. 40 A4 sidor varje månad, utan uppbackning av någon myndighet, med ett begränsat antal prenumeranter — och med ett innehåll där var och en hittar något intressant: aktuella händelser inom och utom esperantorörelsen, kommentarer, förströrelseläsning, översikter över aktuella ämnen, lekar, recept, roliga historier och så vidare. Om du prenumererar för 1982 får du dessutom en 'årsbok' med mängder av nyttiga fakta, *La jaro*.

Kontakto är TEJOs tidning, alltså för ungdomar, men dess innehåll är alltigenom vuxet. Man tar gärna upp "svåra" ämnen, som fred, energi, datorer o dyl. *Sennaciulo* ges ut av SAT och innehåller artiklar av politisk och social karaktär.

Under denna rubrik borde kanske *Paco* nämnas, med varierande innehåll, och *Sennacieca revuo* också den utgiven av SAT en gång om året, med förstklassigt material.

Rubriken "övrige tidskrifter" kunde nästan samla hur många titlar som helst. Här finns två, som tycks vara intressanta för svenskar (eftersom många prenumererar på dem): *Oomoto*, som ges ut av den religiösa rörelsen med samma namn; och *El popola Ĉinio*, den tjockaste tidskriften på esperanto överhuvudtaget, och kanske den billigaste, dessutom rätt läsvärd numera.

Det var allt om tidskrifterna i rutan (och några till). Men du kan prenumerera på många fler, särskilt om dina intressen är lite speciella: *Scienca revuo*, *Homo kaj kosmo*, *Mevo* och så vidare. Skriv till Esperantoförlaget, Box 7502, 200 42 om du vill ha hjälp.

Franko Luin

KULTURELLA TIDSKRIFTER	
<i>Fonto</i> , 12 nr per år	80,-
<i>Kulturaj kajeroj</i> , 4 nr	35,-
<i>Literatura foiro</i> , 4 nr	45,-
OM ESPERANTORÖRELSEN	
<i>Heroldo de esperanto</i>	88,-
<i>Norvega esperantisto</i>	18,-
ALLMÄNNA TIDSKRIFTER	
<i>Kontakto</i> , 4 nr per år	46,50
<i>Monato + La jaro</i>	133,-
<i>Sennaciulo</i> , 11 nr	100,-
ÖVRIGA TIDSKRIFTER	
<i>Oomoto</i> , 2 nr per år	22,-
<i>El popola Ĉinio</i> : 1 år	26,-
2 år	46,-
3 år	66,-

Sätt prenumerationsavgiften på postgiro 59 67 68 - 2, Esperantoförlagets prenumerationskonto. Betala i god tid, så får du tidningarna från årsskiftet.

ESPERANTOFÖRLAGET

BABELS TORN

Exportindustrin saknar skoltyskan

FRANKFURT

En djup språkklyfta håller på att bildas mellan den svenska industrin och vår viktigaste exportmarknad – Västtyskland.

På ledande poster i exportföretagen sitter nu allt fler ur den generation som inte kunde förstå varför man måste lära sig tyska i skolan.

Det straffar sig nu.

"I ett svenskt företag finns det ofta ingen som kan skriva eller ens läsa tyska."

"Redan där kommer svårigheterna in. Man vet inte ens vad som efterfrågas när det kommer brev från Tyskland."

Så säger till DI Åke Simonsson, veteran bland svenska exportörer i Västtyskland och tidigare svensk generalkonsul i Frankfurt.

Sverige håller på att förlora ett stort försprång framför många andra länder på den tyska marknaden. Tidigare var svenskarna ovanligt bra på att tala tyska. Nu är vi just inte bättre än andra.

Det är allvarligt eftersom tyskarna är ovanligt dåliga på engelska.

- Sveriges ambassadör i Bonn, Sven Backlund, märker försämringen på svenskar som kommer på besök.

"Alla delegationer som kommer hit tror att tyskarna talar engelska. Det är fel. Här på ambassaden anställer vi ingen som inte klarar sig på tyska."

Språkförbistringen kom i öppen dag då handelsminister Björn Molin för ett par veckor

sedan höll presskonferens i Bonn. Tyska journalister frågade på tyska och ministern svarade på engelska. Efteråt undrade arrangörerna på ambassaden oroligt om journalisterna förstätt svaren och om ministern förstätt vad han skulle svara på.

Åke Simonsson i Frankfurt säger till DI:

"För att sälja i Tyskland krävs inte bara att man kan tala vanlig tyska – det krävs att man behärskar fackspråket."

Hård marknad

"Det gäller särskilt sådana produkter som vi vill sälja, geniprodukter."

En affär med en geniprodukt hänger bara till en fjärdedel på priset, bedömer Åke Simonsson. Resten är sådant som måste förklaras med ord – på tyska.

"Marknaden är så hård och alla beslutsfattare är så ansträngda att de vill inte lyssna på någon som inte kan uttrycka sig perfekt."

"Den som vill sälja måste också ha perfekt tysk dokumentation och fullständigt tyskt reklamunderlag."

"Många tror att man kan uppsöka en kund med provisoriskt material för att få en första uppfattning om intresset och sedan lova återkomma. Det är oftast fullständigt fel. Man får aldrig möjlighet att komma tillbaka.

Bland utländska företag i Västtyskland blir det nu allt vanligare att låta tyskar ta

hand även om de ledande befattningarna.

"Tysklandssvenskarnas familjemedlemmar är eftersökta. Det som krävs är gedigna språkkunskaper", påpekar ambassadör Sven Backlund. Och han varnar för övertro på intensivutbildning under några korta veckor.

PEHR THERMAENIUS

Dagens Industri

Kurso por funkciuloj

La Suda distrikto de SEF aranĝis konferencon por klubaj funkciuloj dum la semajnfino 10a kaj 11a de oktobro. Dudeko da prezidantoj, sekretarioj kaj kasis-toj kolektiĝis sabate je la 14a en Hjelmshövik, okaza kampada lernejo, bele situanta en fagarbaro ĉe la lago Hjelmshjön en nordokcidenta Skanio.

Post posttagmeza kafo ni tuj komencis konferenci kun Karin Strandberg el Lund kiel gvidanto. Sekvis diligenta laboro ĝis malfrue vespere kaj la tutan dimanĉon ĝis la 17a horo. En la sabatvespero ni tamen trovis tempon, antaŭ la enlitiĝo, por gaja komuna kantado, kaj en la dimanĉa mateno je la sepa horo kelkaj partoprenantoj ekzercis siajn krurojn kurante en la naturbelaj ĉirkaŭaĵoj.

Multaj gravaj aferoj estis pri-traktataj dum la konferenco. La bezono de pli modernaj lernolibroj por komencantoj en esperanto estis konstatita, ekzemple lernolibroj kun facilaj frazoj kaj belaj ilustraĵoj kaj kun la teksto ankaŭ sur magnetofonaj kasetoj.

Multe da tempo oni dediĉis al la demando de merkatiĝo de esperanto. Kiujn kategoriojn de homoj oni plej sukcese ataku? Kiujn rimedojn oni plej bone uzu? Kiel oni havigu monon por necesaj elspezoj?

La konferenco kompreneble ne povis solvi ĉiujn problemojn, sed multaj bonaj proponoj aperis. Ĉiuj interkonsentis pri tio, ke estas grave, ke instruistoj, parlamentanoj kaj radio- kaj televido-funkciuloj kunhelpu en nia laboro disvastigi la internacian lingvon. Grave estas ankaŭ havigi bonajn informbroŝurojn kun bela tipografio kaj ilustraĵoj.

La konferenco dediĉis ankaŭ iom da tempo al diskuto pri preparo de diapositiva bildserio por tuta Svedio.

Ĉiuj partoprenantoj povis re-veturi hejmen, post la agrabla kunestado, bone preparitaj kaj instigitaj al plua fervora laboro.

M. Markheden

Kristin kaj Jolin

- Li: Ĉu ŝajnas, ke finiĝis vintra sieĝo?
Ŝi: Ne tre verŝajne, ne tre kredeble laŭ mi.
Li: Ne kreskas floroj do, sub daŭra neĝo?
Ŝi: Eble post preĝo, Jolin.
Li: Kristin, ĉu vi ne ŝatus kolombumi?
Ŝi: Ne tre verŝajne, ne tre kredeble laŭ mi.
Li: La buŝo, vidu, volas vin gustumi.
Ŝi: Eble nur fumi, Jolin.

*Ho jes, ho ja, ĉar estas ja, okazas ja,
okazas tiel foje ... jes fakte ... ja tiel ... jes ja ...*

- Li: Ĉu ĝojus vi kun mia man' en haroj?
Ŝi: Ne tre verŝajne, ne tre kredeble laŭ mi.
Li: Por gekuniĝo ne ekzistas baroj.
Ŝi: Eble la jaroj, Jolin.
Li: Ĉu mi do mortos tuj pro koratako?
Ŝi: Ne tre verŝajne, ne tre kredeble laŭ mi.
Li: Nu, kio do eraras sub la jako?
Ŝi: Eble konjako, Jolin.

Ho jes ...

- Li: Sed se vi vidus min sen la vestaĵo?
Ŝi: Ne tre verŝajne, ne tre kredeble laŭ mi.
Li: Ĉu io por vi estus allogaĵo?
Ŝi: Eble postaĵo, Jolin.
Li: Kun vi la vivo estus daŭra matĉo.
Ŝi: Ne tre verŝajne, ne tre kredeble laŭ mi.
Li: Ĉu vi ne nomus min via Boccaccio?
Ŝi: Eble nur paĉjo, Jolin.

Ho jes ...

- Li: Kaj se mi venas al vi kun ofero?
Ŝi: Ne tre verŝajne, ne tre kredeble laŭ mi.
Li: Vi pensas, ke ni estus sen kohero?
Ŝi: Eble la vero, Jolin.
Li: Ni certe estus paro harmonia.
Ŝi: Ne tre verŝajne, ne tre kredeble laŭ mi.
Li: Kio malhelpas, ke vi iĝu mia?
Ŝi: Eble la via edzin'.

Ho jes ...

- Ŝi: Sed amikeco ankaŭ estas multo.
Li: Ne tre verŝajne, ne tre kredeble laŭ mi.
Ŝi: Do kial ni ne venas al rezulto?
Li: Eble pro stulto, Kristin.
Ŝi: En plej malgranda kuko bonas io.
Li: Ne tre verŝajne, ne tre kredeble laŭ mi.
Ŝi: En mia koro floras jam lilio.
Li: (Ne) Nur la glacio, Kristin.

Vortoj kaj muziko: Povel Ramel
Tradukis: Franko Luin

La arbaroj gravas por nia bonfarto

Svedio estas arbarriĉa lando. Pli ol duono de ĝia teritorio estas kovrita de arbaro kaj nur 12% estas kampoj kaj paŝtejoj. La kulturado de arbaroj produktas la krudmaterialon por la forsta industrio; ili kune estas inter la plej gravaj eksportbranĉoj. Plej grandan signifon havas la lignoj de pino kaj piceo, dum la foliarbaj lignoj malpli signifas.

En la deksepa jarcento la arbaro havis grandan signifon por produktado de lignokarbo

por la ferproduktado. Ligna gudro estis jam grava eksportaĵo. Dum la dekoka jarcento oni komencis konstrui vapormaŝinajn segejojn kaj segitaj lignaĵoj pli kaj pli superregis dum la deknaŭa jarcento. En nia jarcento kreskegis la fabrikado de papero. La kreskanta bezono de krudmaterialo jam dum la deknaŭa jarcento necesigis regulojn por gardi la arbaron kontraŭ troa ekspluatado. Enkondukiĝis organizita laŭsekcia elhakado

Jen TEMO-paĝoj pri arbaro. Ilin helpredaktis Ulf Ribers, kiu ankaŭ enkondukas per originala artikolo. Ankaŭ la artikolo de Bertil Gustafson, kiu donas la vidpunkton de la forstindustrio, estas speciale verkita por *La Espero*. La tradukon faris alia eminenta forstisto: Ragnar Hjorth.

kaj maldensigo. Establiĝis plantkulturejoj kaj zorgado pri la rekresko de la forstoj. [Forsto estas, laŭ PIV, metode flegata arbaro. Ĉiuj kunmetaĵoj kun tiu vorto sekve rilatiĝas al tiu baza signifo]. La unua leĝo pri forstflegado estis akceptita en la komenco de nia jarcento, la plej lasta en 1979.

Forstumado estas longperspektiva laboro. Oni bezonas averaĝe 100 jarojn inter semado de arbo kaj rikolto. Tio signifas, ke oni povas ĉiun jaron senarbigi unu centonon de la areo. Reformumado do neniam povas ĝisvivi la rikolton de sia semita forsto, sed li estas leĝe devigata zorgi pri la rekresko.

Senarbigita tereno donas tre favorajn cirkonstancojn al la junaj plantoj: lumon, varmon, akvon kaj nutraĵojn — restaĵoj de la forhakitaj arboj putriĝas kaj fariĝas nutraĵo. Post dek jaroj la juna forsto estas maldensigata, tio signifas, ke oni reguligas la distancojn inter la plantoj kaj forigas difektitajn trunkojn. Oni formas la estontan forston. Post 20 — 40 jaroj oni refoje maldensigas ĝin per forhako de malpli fortaj arboj (tamen uzablaj de la paperindustrio), tiel ke la pli fortaj arboj ricevas pli da spaco.

T ARBARO

TEMO

La forstoj liveras ĉiun kvinan kronon

Tio ripetigas kelkfoje, ĝis kiam la forsto estas preta por rikolto. Por stimuli la kreskon oni foje aldonas nitrogenan sterkon.

Dum la longa kreskotempo povas aperi multaj malfacilaĵoj. Ventego kaj fajro povas okazigi katastrofojn. Post ŝtormo danĝeraj insektoj povas mortigi ankaŭ la restantajn freŝajn arbojn. Atakoj de hilobio (*hylobius abietis*) povas neniigi junajn plantojn, alkoj povas grave difekti vastajn regionojn. Trosekiĝo, herbaĉoj, filikoj, frambujoj kaj foliarbetoj malhelpas la junajn plantojn kreski. Homoj, kiuj loĝas proksime de arbaroj, senpripense rompas branĉojn kaj pintojn de junaj arboj.

Duono de la svedaj forstoj estas posedata de privatuloj, kvarono de industriaj kompanioj kaj la lasta kvarono estas "komuna", tio estas posedata de la ŝtato, la eklezio aŭ la komunumoj. Dum la kompanioj posedas kutime po 100 000 hektaroj, la averaĝa areo por privata forstisto estas malpli ol 50 hektaroj.

"La arbaro estas la jako de malriĉulo" diras malnova proverbo. La arbaro gardas kontraŭ vento kaj ĝi varmigas endome kiel brulaĵo, sed ĝi ankaŭ donas domojn, meblojn, paperon kaj multajn aliajn produktojn. Ĝi laborigas en la forstindustrio 300 000 homojn kaj donas grandajn eksportenspezojn. Ke ni spite al granda eksporto kaj konsiderinda uzado de forstaĵoj enlande tamen havas pli multe da forstoj ol iam pli frue, dependas de la — internacie kompare — intensa forstumado, kiun ni aplikis dum cent jaroj. La forstoj estas la bazaj 'ŝtonoj' de nia bonfarto.

Ulf Ribers
forstestro

La forstkulturo kaj forstindustrio en Svedio signifas:

- laboro por 300 000 dungitoj,
- eksportenspezoj egalaj al 8 000 po ĉiu familio,
- impostenspezo de 8 miliardoj por la ŝtato kaj komunumoj.

Kvinono de la mono, kiun la svedoj uzas por aĉeti varojn kaj servojn el eksterlando, estas disponebla dank' al la eksporto de forstindustriaj produktoj. En 1979, kiam Svedio eksportis varojn por entute 118 miliardoj, ĝi donis 25 miliardojn.

La nomita eksporto estas speciale grava, ĉar la uzitaj krudmaterialoj estas plejparte svedaj. La forstindustrio importis en 1979 kemiaĵojn, maŝinojn, petrolon ktp. por 2 miliardoj. Samtempe ni importis forstproduktojn por 3 miliardoj. Nete la forsta sektoro do enspezis 20 miliardojn da kronoj, kio estas multe pli ol iu alia branĉo de nia industrio povis atingi.

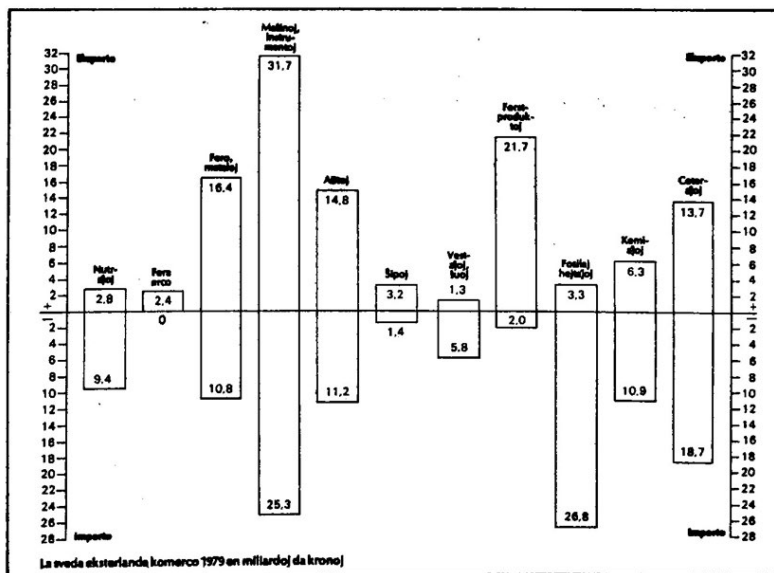
PLI BONA FORSTKULTURO NECESA

La jara kresko en la svedaj arbaroj estas 80 milionoj da kubaj metroj. Tio sufiĉas por uzi la kapaciton de la forsta industrio. Tamen dum la lastaj jaroj la arbarposedantoj ekspluatis ĉirkaŭ 15% malpli ol la kresko permesas. Por ke la forsta sektoro povu helpi Svedion trovi ekonomian ekvilibron, estas necese, ke:

- solviĝu la problemoj de rearbarigo,
- kresku la grado de ekspluatado,
- la forstpolitiko ne metu neakcepteblajn barojn por la lignoproduktado.

La altklasa konifera ligno estas la fundamento de nia forstindustrio, kvankam la uzo de foliarba ligno kreskas. La segindustrio baziĝas preskaŭ tute sur pina kaj picea ligno.

Ni celas konservi la ĝisnunan

La landoj de la Eŭropa Komunumo (EK) estas la plej grava merkato por nia forstindustrio. Ĉirkaŭ tri kvaronoj de nia eksporto de papermaĉo, papero kaj lignaĵoj iras al ĝi. Plej granda estas la eksporto al FR Germanio kaj Britio, kiuj aĉetas 38% de nia eksporto. Tio donas laboron al 53 000 svedoj.

disdividon de arbspecioj, nome 85% koniferoj kaj 15% foliarboj, precipe betulo. Sed dum la lasta jardeko la novaj junarboj ofte entenas multe pli grandan parton de foliarboj, ĝis 50%.

Por atingi grandan kaj valoran lignoproduktadon estas necese uzi la forstojn racie laŭ elprovizaj metodoj. Tio signifas pli inter-

sajn plantadon kaj flegadon de junarboj (precipe forigon de junaj foliarbaĉoj, uzante biocidojn) kaj sterkadon de la arbaroj almenaŭ laŭ la ĝisnuna amplekso.

MALDORLOTAJ LIMIGOJ

En la planado pri uzo de niaj areoj la agroj estas alkalkulitaj kiel grava rimedo de landa intereso, sed ne la arbaroj. Samtempe oni proponis doni al la komunumoj kaj aliaj neforstaj aŭtoritatoj pli grandan rolon en la uzado de la arbaroj. Bedaŭrinde oni ne povas supozi, ke ili havas la kompetentecon kaj necesan superrigardon por doni al la arbarlando Svedio respondecan kaj unuecan forstpolitikon. Se tiel okazos, ruiniĝaj konsekvencoj povas sekvi.

DONAS LABORON KAJ PLI ALTAN VIVNIVELON

Efika kaj profitodona forstindustrio estas kondiĉo de la necesaj eksportenspezoj, kaj per tio por la vivnivelo de la lando. Ĉar Svedio ne estas prezgvidanto sur la mondmerkato, la kostoj de la produktado ne rajtas fariĝi pli

altaj en nia lando ol en konkurencaj landoj. Aliel nia parto de la merkato malkreskos.

RENOVIGO DE LA STRUKTURO NECESA

Por defendi sian pozicion sur la mondmerkato la forstindustrio devas kontinue plibonigi sian strukturon. Tio kreas problemojn por la entreprenoj, la dungitoj kaj la regionoj. Ĝi tamen estas necesa por garantii profiton kaj okupon en la estonteco. Rilate la papermaĉ- kaj paperindustrio multaj faktoroj indikas, ke la produktado de pli valoraj produktoj kiel papero devas pligrandiĝi. Sed la rapideco de tiu proceso dependas de la evoluo de la merkato kaj la reguligo far la Eŭropa Komuno.

Rilate la segejoj rapida strukturŝanĝo jam okazis kaj daŭras. En la jaro 1953 7 000 segejoj produktis 7 milionojn da kubaj metroj de segita ligno. En 1979 malpli ol 2 500 segis 11 milionojn da kubaj metroj.

Bertil Gustafson
informĉefo de la forstindustrio
(tradukis Ragnar Hjorth)

Ankaŭ por libertempo arbaro grava faktoro

Ĉiuj arbaroj, kun la escepto de kelkaj militistaj ekzercejoj, kelkaj specialaj rezervejoj kaj areoj por esplorado, estas principe alireblaj laŭ la sveda ĉiesrajto. Ni rajtas promeni, kie ajn ni volas, kolekti berojn kaj fungojn kaj, sub iuj kondiĉoj, fari fajron kaj tendumi.

Tio estas vere valora kaj ni fariĝas konsciaj pri ĝi nur kiam ni vojaĝas eksterlanden kaj provas aliri la liberan arbaron de Dio, laŭ la sveda ĉiesrajta tradicio. Tie oni trovas ne malofte dratbarilojn kaj ŝildojn, kiuj informas, ke la tereno estas privata. Por tiaj memorigoj sufiĉas veni al Danlando, kie nun ekzistas iaspeca ĉiesrajto (1968), kiu rajtigas onin bonorde iri laŭ vojoj aŭ padoj inter la sunsupreniro kaj sunsubiro. Sed se la arbarposedanto ĉasas aŭ laboras en la arbaro, la

areo povas portempe fariĝi fermita.

Ĉu tiu ĉiesrajto sufiĉas? Ĉu oni bezonas krom tio havi specialan "libertempan arbaron"? Ek de la mezo de la 60-aj jaroj kreskadas la kritiko kontraŭ la ŝanĝoj faritaj en la forstumado; tiu kritiko montras, ke la publiko ne akceptas la nunan racian forstumadon. La diskutoj ofte temas pri ekologiaj kunligoj kaj la timo, kiun multaj sentas rilate al la perspektivo, ke ni detruos ekologiajn niĉojn por kelkaj plantoj aŭ bestoj, aŭ malriĉigos la naturon, tiel ke la longdaŭra produktado malkreskos.

Iel pravas tiuj, kiuj diras, ke la naturprizorgo plej bonfartas, kiam ni havas bone funkciantan forstadon, ĉar la forstoj estas la bazo de nia ekonomio. La materia bonfarto, kiun la forstoj kreas, donas al ni eblecon je libertempaj aktivecoj, kiujn ni ofte faras ĝuste en la arbaro.

TEMO ARBARO

MIA AVO NE HAVIS TEMPON POR LA ARBARO

Mia avo ne havis libertempon en nia signifo. Mi eĉ kredas, ke li ne libervole eniris arbaron, eĉ ne en sia junaĝo, kiam li foje havis liberan momenton. Li eble faris promenon iun dimanĉposttagmezon por rigardi, kiel aspektas sur la kampoj en la printempo aŭ aŭtuno.

Simila estis certe la situacio por la 85% de la svedoj, kiuj je tiu tempo, fine de la 19a jarcento, vivis en la kamparo kun peza manlaboro. Temospaco pro ripozo kaj libertempado en la naturo ne ekzistis por la plejparto de la loĝantoj. Malgraŭ tio la arbaro povis esti fonto de kontenteco.

La ekonomie bonfartaj svedoj, almenaŭ kelkaj el ili, jam fine de la antaŭa jarcento havigis al si kutimojn rilate al libertempado kaj naturkontakto, kiuj laŭ enhavo ne multe diferencas de niaj propraj.

KION NI FARAS EN LA ARBARO?

Kion la homoj faras en la arbaro? Oni povas rapide respondi al tiu demando, sed kun la risko, ke oni diras memklaraĵojn, kiel ekzemple la Naturprotekta administracio faris antaŭ kelkaj jaroj, kiam ĝi konstatis, ke skiado estas pli ofta, kiam estas sufiĉa neĝo. Ekzistas kompreneble aktiveciklo dependa de la klimato dum la jaro; oni povas ankaŭ konstati vizitpintojn printempe kaj aŭtune. La vintro en meza Svedio ne ĉiam invitas al amasa libertempa uzado de la arbaroj. Kaj la someron multaj trapasas for de la hejmo.

La plej multaj serĉas en la arbaro iaspecan naturkontakton, ne specifeblan. Tial promenoj estas la plej kutima aktiveco. Tiu aktiveco ne postulas instalaĵojn,

speciale aranĝitan naturon aŭ specialajn ilojn.

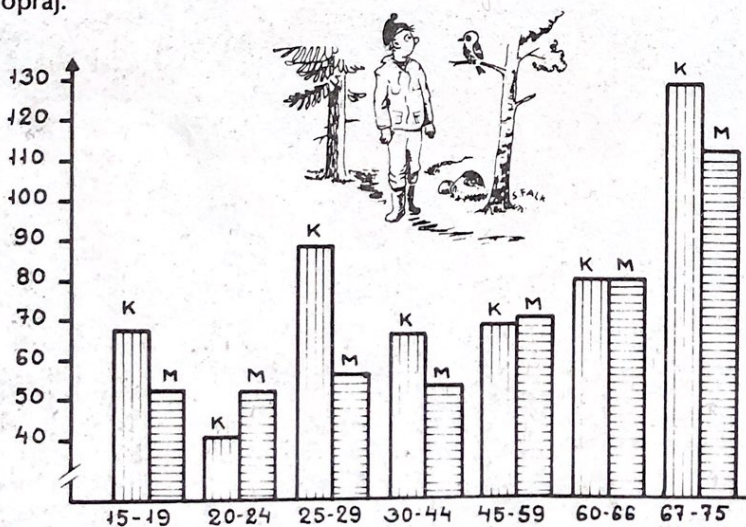
Libertempa aktivado havas nur tre malgrandan signifon por kreo de novaj kontaktoj kun aliuloj. Ĝi bone funkcias por reteni jam establitajn kontaktojn.

KION NI SERĈAS EN LA ARBARO?

Se oni eliras el la starpunkto, ke la naturkontakto estas bezonata kiel rekompenco de la mankoj en la labora kaj loĝa medioj, la liberaerado estus signo, ke io baza ne funkcias en la socio. Tia pensado kondukas nin al rimarko de dependecoj, kiuj povas konduki nin al novaj vojoj por plialtigi la vivkvaliton. Se oni akceptas la ideojn pri rekompenco, oni sekve ne unuavice provu aranĝi pli da liberaerumaj arbaroj, sed ŝanĝu la labor- kaj loĝcirkonstancojn tiagrade, ke la naturkontakto ne estus same multe bezonata, almenaŭ ne en formo de speciale preparitaj arbaroj.

En 1978 ni (Kardell kaj Pehrson) provis analizi la libertempajn aktivecojn de la stokholm-anoj, per enketoj kaj intervjuoj, kaj ni rimarkis certan rilaton inter bonhavoj kiel aŭto, boato kaj somerdomo, kaj liberaera aktivado. Aliaj studoj ankaŭ indikis, ke la bonhavaj kaj bonedukitaj estas en la libera aero en pli granda grado ol aliaj.

Lars Kardell
profesoro ĉe la Agrara universitato en Uppsala

Kiuj vizitadas la arbarojn? Ekzistas esploroj ankaŭ pri tio. La supra bildo montras la vizitfrekvencon en kelkaj ofte vizitataj liberaeraj areoj, laŭ aĝo kaj sekso (K = virinoj, M = viroj). Temas pri vizitoj de jaro.

La Espero revenas al la brazila kongreso

En La Espero 581 aperis svedlingva raporto de Tore Johansson pri la brazila kongreso. En la jena numero ni revenas al tiu kongreso per pluraj kompletigoj: en la suba artikolo Märtha Andréasson rakontas pri kunsidoj de organiza karaktero, ekzemple la kunsidoj de la komitato. Sur alia paĝo Melita Dörr skribas pri kunveno de medicinistoj. Ambaŭ raportoj kompletigas la raporton de Tore Johansson, tiel ke la bildo fariĝas pli kompleta.

Mi skribas ĉi tiun raporton pli ol monaton post la kongreso en Brasilia kaj la impresoplena postkongresa rondvojaĝo en Sudameriko; mi provos kapti tion, kio restis en mia memoro sen troa fosado en miaj notoj.

Estis kongreso alia ol ordinara. Estis precipe ĝojige, ke ĝi kolektis same multe da partoprenantoj kiel, ekzemple, la stokholma kongreso, kaj ke multaj partoprenantoj estis junaj. Infana kongreseto tamen ne povis okazi pro manko de aliĝoj.

La ĉefa impresado de la kongreso estas, ke LKK multe laboris por fari bonkvalitajn programojn kaj havi bonajn kontaktojn kun la urbaj kaj ŝtataj aŭtoritatoj kaj kun diversspecaj amaskomunikiloj. Tiuj partoj estis, laŭ mi, sukcesaj. Sed la organiza parto de la kongreso ne ĉiam estis same bona, tiel ke oni devis uzi multe da tempo nur atendante, kelkfoje vane. Tio kaŭzis problemojn kaj malkontenton.

Sed ĉiuj funkciuloj estis ĉiam afablaj kaj helpemaj kaj faris, laŭ mia sperto, sian plej bonon por kontentigi nin. Kaj la suno verŝis sian oron sur nin la tutan semajnon kaj faris ankaŭ nin eŭropanojn toleremajn kaj bonhumorajn.

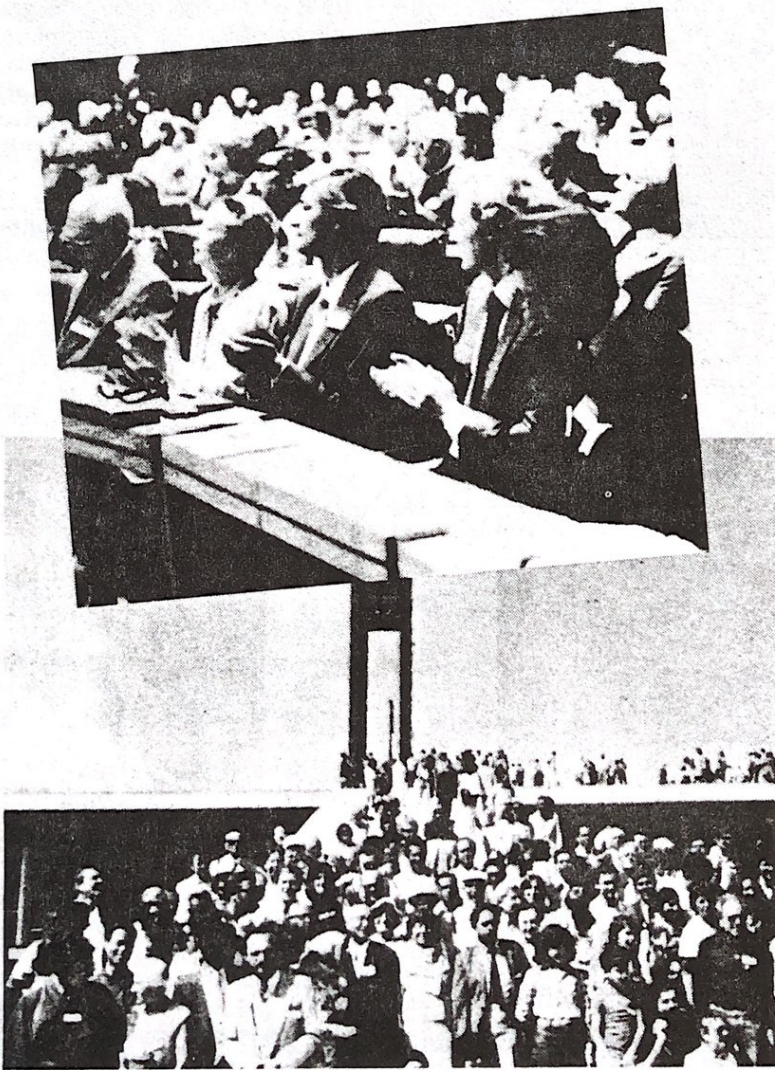
Kiel kutime mi deziris esti en du, tri aŭ eĉ kvar lokoj samtempe por sekvi la diskutojn, sed kiel kutime mi devis elekti inter ili.

La plej gravaj diskutoj okazis en la komitataj kunsidoj. Ĉijare estis pli grave ol kutime ĉeesti, ĉar kelkfoje estis malfacile havi

kvorumon, kiu estas necesa por ke la komitato estu decidorajta. Komence ŝajnis, ke la komitato ne povos labori, ĉar la direktoro de la centra oficejo de UEA raportis, ke pluraj landaj asocioj ne pagis sian membrokotizon. Estis tiel rimarkinde multaj, ke oni devis fondi specialan komisionon por esplori la unuopajn kazojn. Sabate tamen ĉiuj komitatanoj rajtis partopreni plene. Mi iom timis, ke ankaŭ Svedio estos menciita inter la nepagintaj asocioj, kiam Stefan MacGill ekmenciis Aŭstrion, Brition, Ĉilion, Islandon, Italion, Nederlando, Svislando ... Sed kun

batanta koro mi konstatis, ke Anita prizorgis la pagon. La kaŭzo de tiu amasaj nepagoj estis, ke UEA tro malfrue elsendis cirkuleron al la landaj asocioj, en kiu ĝi enketis pri la nombro de asociaj membroj. Eble UEA iom eraris, sed la landaj asocioj ja tamen scias, ke la membrokotizoj devas esti pagataj, se iliaj reprezentantoj rajtu partopreni la kunsidojn.

Estis entute 38 punktoj sur la tagordo de la komitato. La plej multajn oni rapide aprobis, preskaŭ sen diskuto. Aliaj kaŭzis sufiĉe longajn debatojn. Unu punkto temis pri la jaro 1987: la jaro de la internacia lingvo. Tonkin estis proponanto aŭ raportanto de la komisiono, kiu faris la planon, kiu temas pri la jaroj 1983 — 1987. Temas pri granda laboro de la tuta esperantistaro en diversspecaj sociaj tavoloj por grandskale informi pri esperanto. Pri tio ni povos

certe legi pli en "Esperanto kaj alie.

Mi ankaŭ partoprenis diversajn komisionajn kunsidojn, ekzemple pri landa agado, pri informado, pri edukado kaj, kompreneble, pri virina agado. La virinoj fakte faris skandalon en Brasilia. Ni decidis, ke en la grupdiskutoj ni provu havi nur virinojn por helpi al iom timemaj virinoj paroli kaj partopreni la diskutojn. Eble Loes Demmendaal, kiu sola devis "elrajdi" la ŝtormon de la podio, ne sufiĉe bone klarigis la celon de la debato. En iu antaŭa komisiona kunsido ni ankaŭ decidis la temon de la debato: "La familio en la moderna socio". Ni elektis ĝin, ĉar ni kredis, ke tio estas temo, pri kiu plej multaj havas sperton.

En la unua ĝenerala virina kunveno ni havis enkonduke prelegon pri parolarto. Ĝin donis William Auld en bonega maniero. Poste Loes klarigis, ke ni formu grupojn kaj diskutu pri la menciita temo por poste raportu pri la diskutoj komune. Kaj tiam ŝi (afable!) petis la virojn ne ĉeesti!! Nun venis la ŝtormo! Oni parolis pri la diskriminacio de la viroj, pri diktatoraj decidoj ktp. Oni ne volis esti en grupoj, volis diskuti tute aliajn temojn kaj, kaj ... Multaj foriris, bedaŭrinde, sed tiuj, kiuj restis, formis grupojn. Almenaŭ en mia grupo la interparoloj estis tre interesaj kaj precipe la brazilaj virinoj donis al ni informojn, kiujn ili certe ne havus okazon doni en granda grupo, ĉefe pro ne sufiĉaj lingvokonoj.

La dua ĝenerala kunsido estis pli kvieti kaj nun Loes havis helpon de Eliza Kehlet, kiu klarigis la celon de la laboro de la komisiono pri virina agado. La diskuto temis pri la agadpunktoj de la komisiono.

Estus multaj eroj, kiujn indus mencii, sed la raporto jam fariĝis tro detalema. Laŭ mi estis granda kaj grava kongreso, kiu signifis multon por montri la universalecon de esperanto. Venis multe pli da eŭropanoj ol kredis la brazilanoj kaj multe pli da sudamerikanoj ol kredis la eŭropanoj. Nun ŝajne esperanto estas same rekonata en Sudameriko kiel en Eŭropo, kaj tio estas granda paŝo antaŭen.

Märtha Andréasson

Unu el multaj: tiu de la medicinistoj

Dum la 66a UK de esperanto en Brasilia okazis inter alie kunsido de UMEA, do de la medicinistoj-esperantistoj. Ĝi iom diferencis de la kutimaj tiaj kunsidoj. La sekretario de UMEA, dro Imre Ferenczy, salutis nin per malĝoĝiga sciigo, ke dr Shinoda, la prezidanto, malsaniĝis survoje al Brazilo kaj estis enhospitaligita en Lima. Pro tio la kutima, iom soleneca etoso de la kunveno forestis, same kiel la speciala pormedicinista bankedo.

Dum la kunveno oni raportis pri la ĵus okazinta IMEK [Internacia Medicina Esperanta Konferenco] en Ruse, Bulgario. Al la kolektitaj fakuloj estis prezentita kvardeko da sciencaj prelegoj. Tie oni ankaŭ faris kelkajn gravajn decidojn: labori por enkonduko de esperanto en la laboro de MOS [Monda Organizo por Sano], intensigi la kunlaboron kun la Ruĝa Kruco, aperigi lernolibrojn pri medicino en esperanto, uzi esperanton ĉe medicinaj kongresoj kaj konferencoj, enkonduki esperanton

en medicinajn fakultatojn, labori por ke medicinaj revuoj aperigu resumojn en esperanto ktp. Pli detalan raporton pri la tuta IMEK oni promesis sendi al la membroj dum septembro.

La venonta IMEK okazos en julio 1983 en Bratislava, Ĉeĥoslovakio, praktike lokigita por ebligi al la partoprenontoj facilan atingon de la UK en Budapeŝto.

Post tiuj informoj la ĉeestantoj mallonge raportis pri siaj agadoj; oni ankaŭ memoris la forpasintan Janet Enghardt per silenta minuto.

Kiel membroj de UMEA estas bonvenaj ĉiuj, kiuj en sia laboro havas kontakton kun malsanuloj. La membreco inkluzivas abonon al MIR [Medicina Internacia Revuo], kiu aperas per du numeroj po jare, medicinan vortaron ktp. La jarkotizo estas 45 svedaj kronoj kaj oni pagas al iu konto en Japanio. Sed eblas ankaŭ sendi rekte al mi kaj mi plusendos ĝin (Melita Dörr, Arlavägen 11, 703 63 Örebro).

Melita Dörr

NÄSTAN HEMMA NÄSTA ÅRS KONGRESS

1982 kommer den internationella esperantokongressen att äga rum i Antwerpen, Belgien. Nästan på hemmaplan, efter årets aystånd! Du vill väl vara med! Anmäl dig redan nu. Från januari är avgifterna högre. Gör så här:

Beställ anmälningsblankett från Asta Schaedel, V. Rönneholmsvägen 42 B, 21741 Malmö, telefon 040-91 63 09. Fyll i blanketten och sänd den tillbaka till samma adress.

Betala kongressavgiften till postgiro 14 74 29-5, Sv. Esperantoförbundet, Specialkonto. Du betalar enligt följande tabell:

1 Icke medlem i UEA	451 kr
2 Medlem med årsbok	391 kr
3 Medlem med årsbok och 'esperanto'	300 kr
4 Make/maka till (1)	315 kr
5 Make/maka till (2) eller (3)	274 kr
6 Ungdom t o m 20 år	135 kr
7 Heltidsstuderande t o m 30 år	227 kr
8 Synskadad	180 kr

Antwerpen

Ne nur leteroj de plum-amikoj (6)

PROZO NEFIKCIA

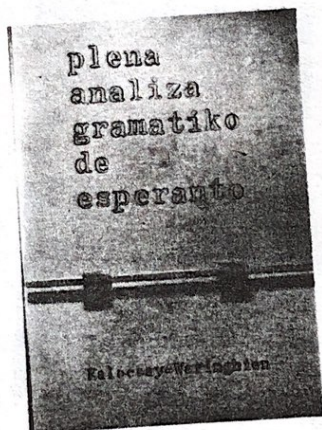
Kompreneble ekzistas granda nefikcia libraro esperanta, kies valoro povas esti granda por iu homa celo, sed kiu ne havas la kvalitojn artismajn, kiujn oni postulas de literatura verko: priskriboj de urboj kaj institucioj, propagandaj, pedagogiaj aŭ porinfanaj verkoj, verkoj pri organizaj aferoj, konsultlibroj, kaj tiel plu. Rigardo al la librolisto de UEA aŭ de alia sufiĉe internacia esperanta librovendejo tuj montros, ke multaj fakuloj povas nun trovi diversajn fakajn informojn pere de esperanto.

Kiel ĉe la naciaj lingvoj, homoj legos inter prozaĵoj nefikciaj kutime nur tiujn librojn, kies fakaj temoj ial interesas ilin. Oni apenaŭ legos *Atakoj kontraŭ ĝardenplantoj* — libron modelan de sia speco, lingve, klarige kaj science — de Paul Neergaard, se oni tute ne havas intereson pri ĝardenplantoj.; la simile modelan *Vivo de Gandhi* de Edmond Privat, se oni sentas nenian intereson pri la problemoj de politiko aŭ la misteroj de la homa animo. Eĉ la leterojn de Zamenhof mem, kortuŝaj dokumentoj pri nobla homo kaj interesaj laŭ stila kaj laŭ historia vidpunkto, oni apenaŭ legos, se oni uzas esperanton nur pro tujaj praktikaj celoj kaj ne sentas ian intereson pri esperantologio kaj la historio de la movado. Kaj eĉ la homo plej larĝkultura kaj legebla ne povas legi ĉion. Mi do volas emfazi, ke jam ekzistas originala faka literaturo en esperanto tre diversa, kun multaj libroj vere fake utilaj. Sed mi aldonas kelkajn rekomendojn pri nefikciaj prozaĵoj, kiuj ŝajnas al mi aparte meritaj kaj interesaj al preskaŭ ĉiuj legantoj.

Ekzistas en esperanto almenaŭ unu elstara verko verŝajne aŭtobiografia, kvankam ĉu temas parte pri fikcio, mi ne scias: *Kredu min, sinjorino!* de Cezaro Rossetti, frato de la poeto kaj novelisto esperanta Reto Rossetti. Ĝi estas kredeble unu el la plej

amuzaj libroj en esperanto, kun stilo malpeza, ofte kun brilaj reprezentadoj de normalaj homaj konversacioj, sed lingve modela. Ĝi brile kaptas la kirliĝadon de la ĉiutaga vivo kaj ĝi spegulas vervan, humuran personecon. Temas pri la simpatia friponeta vivo de profesia vendisto ĉe foiroj, ktp. Ĉarma, varia, ridiga, kelkmomente eĉ kortuŝa, ĝi estas ankaŭ pensiga kaj iom averta.

Grava por tiuj, kiujn interesas poezio, estas la eseo de Gaston

Waringhien pri esperanta metriko en *Parnasa gvidlibro*, sed ni ne forgesu, ke Waringhien estas ankaŭ ĝis nun la plej altnivela kaj multflanka serioza eseisto esperanta. Lia stilo estas elstare klara, sed neniam banala, kaj bele individueca. Li verkas precipe pri literaturo, arto, lingvistiko kaj religio (laŭ vidpunkto liberpenso), kaj liajn eseojn oni trovas en kvin gravaj kolektoj: *Eseoj, Lingvo kaj vivo, Ni kaj ĝi, 1887 kaj ĝia sekvo, Kaj la ceter' ... nur literaturo*. La eseoj de Waringhien kutime montras ne nur viglan intelekton kaj genion por klara instruado, sed larĝan kulturon kaj esloreman erudicion.

Elstare belstila, kaj por ĉiuj legebla, popularscienca verko estas *Vivo de la plantoj* de Paul Neergaard, jam tradukita en plurajn lingvojn. En ĝi klarega kaj detala scienca informado atingas preskaŭ nivelon de proza poemo.

Profesia esploristo kun estiminda verkista talento kaj vivoplena personeco, Tibor Sekelj, verkis amuze, pensige kaj informe pri siaj tre variaj travivaĵoj. Sed li estas poligloto kaj la sola grava esperanta libro lia, kiun li mem originale verkis esperante estas *Nepalo malfermas la pordon*. Pli unueca kaj kortuŝa estas lia *Tempesto super Akonkagvo*, sed H. E. Garotte tradukis tiun libron el hispana originalo, kaj E. Sonnenfeld lian *Tra lando de indianoj* ankaŭ el la hispana. Sed ĉar Sekelj mem reviziis la tradukojn, ili havas iajn ecojn ne nur de lia personeco, sed de lia stilo. Mi jam menciis mian opinion, ke esperanta verkisto, kiu vere atingis altan artan nivelon, estas verŝajne talentulo, kiu kapablas atingi similan nivelon en nacia lingvo. Sekelj estas unu el tiuj esperantaj aŭtoroj, kiu plene pruvis sian kapablon sukcesi kiel profesia verkisto en eĉ kelkaj naciaj lingvoj.

Ankaŭ Ivo Lapenna, kredeble la plej granda oratoro esperanta ĝis nun, kaj estimata fakulo pri internacia juro, verkis sukcese plurlingve pri fakaj temoj: serbokroate, itale, france, angle. Tiu, kiu neniam aŭdis lin oratori, ne plene scias pri lia granda talento: kiel oratoro antaŭ granda publiko li neordinare kunigas altnivelan kulturon kaj altan fakan scion, intelekto konsekvencan enhavon kaj potencan retorikon, kiu foje tre emocias grandajn aŭdantarojn. Lia voĉo, el oro kaj ŝtalo, kaj liaj bele regataj gestoj, ne povas surpaperiĝi. Sed, kvankam oni neeviteble perdas ion, legante en studĉambro, ekzemple, lian *Elektitaj paroladoj kaj prelegoj*, restas enhavo valora kaj tre pensiga, kaj modele klara stilo. Kredeble la plej konata kaj valora verko de Lapenna estas lia *Retoriko*; kiel *La infana raso* de William Auld ĝi estas inter tre malmultaj esperantaj verkoj, kiuj jam aperis en dua eldono. *Retoriko* havis grandan influon tra la esperantomovado, kaj kredeble tre kontribuis al altigo de la nivelo de publika parolado en esperanto. Ĝi enhavas kelkajn informojn pri lingvistikaj teorioj, kiuj sendube eksdatiĝos post novaj esploroj, kiel eksdatiĝas ĉiaj tiaj fakaj teorioj; sed la libro konsistiĝas plejparte el bonega gvidlibro pri ĉiuj aspektoj de publika parolado,

kaj tiuj konsiloj neniam eksdatiĝos. Stile la libro estas tiel instrue klara, ke la klareco mem ofte havas estetikan ĉarmon. Ĝi estas forte rekomendinda, al iu ajn, kiu kapablas legi esperanton kaj deziras instrui, prelegi aŭ iamaniere paroli por publiko. Tre valoraj, ekzemple, estas la konsiloj de Lapenna pri la psikologio de la oratoro, ekzemple pri la natura kaj signifoplena "timotremo".

La verkoj de LL Zamenhof estas, kompreneble, ankoraŭ multe legataj kiel modeloj de esperanta stilo. Foje lia stilo nuntempe ŝajnas iom eksmoda, sed nekorekta ĝi ne povas esti. Tiuj, kiuj ne sentas intereson pri la historio de esperanto, ne multe deziras legi la verkojn de Zamenhof. Ne ĉiu esperantisto sentas la specialan pietaton, kiun multaj seriozaj esperantistoj ankoraŭ sentas pri Zamenhof; kaj pietaton oni povas nur senti, ne instrui. La legemulo tamen ne tro rapide decidu, ĉar Zamenhof verkis, originale, precipe pri esperanto mem kaj la frua esperantomovado, ke liaj verkoj estas malaktualaj. Pensigaj por ĉiuj restas, ekzemple, liaj verkoj (plej facile haveblaj en *Originala verkaro*) *Esenco kaj estonteco de la ideo de lingvo internacia*; la siatempe tre kuraĝa, nuntempe tragike ironia, *Post la granda milito*; aŭ la dokumentoj pri hilelismo aŭ homaranismo. La leganto, kiu komencas sian studadon per tiaj verkoj, eble poste volos pli esplori la verkaron de homo elstare nobla kaj altruista, sed ankaŭ sendepende inteligenta kaj kun logika, disciplinita menso. Mi ofte ricevas ĝeneralan impreson pri similaĵoj inter la stilo de Zamenhof kaj la stilo de Lapenna; tion mi neniam detale analizis, sed mi kredas, ke temas grandparte pri la kristala klareco, la nekutima elektado de tiu lingva rimedo, kiu por esprimi la ideon estos la plej rekta kaj simpla, do la plej facila por la leganto.

La leganto, kiu ankoraŭ ne sentas intereson pri la verkoj de Zamenhof, almenaŭ legu *Vivo de Zamenhof de Privat*; ĝi ne estas longa. Nun ekzistas biografioj pli faktoplenaj, sed ĝi estas tre bela, sincera, poezia, baza biografio, kaj malgranda juvelo de la esperanta literaturo — kaj de la homa konscienco.

Kredeble ĉiu modere klera esperantisto prezentus propran liston de rekomendaĵoj el la multaj nefikciaj esperantaj verkoj; mi aldonos kelkajn aliajn rekomendojn miajn al la nefakulo: la belajn verkojn pri geologio de Leander Tell, *La bela subtera mondo kaj Estiĝo de la tero kaj de la homo*; kortuŝan kaj streĉan libron de Teodoro S. Ŝvarc, *Maskerado ĉirkaŭ la morto*, kiu vive kaj persone bildigas, kiel estis esti judo proskribita en nazi-okupita Hungarlando. Mirinde, tiu aŭtentika verko pri neforgesebla tragika epoko kaj korfrostigaj maljustaĵoj kaj persekutoj estas verko, kiu enhavas ne nur streĉitecon, sed multan humuron. Ĝi estas valora dokumento pri la kapabloj de la homo por malbono kaj ankaŭ pri la pli noblaj flankoj de la homa psiko.

Kaj *Enciklopedieto japana*, konsultlibro, estas por okcidentanoj konsultlibro tiel ekzotika, ĉarma, kaj tiel iasence bonveniga kaj helpema, ke ĝi certe donos plezuron al multaj legantoj.

Sed legemuloj konsultu ankaŭ librolistojn, ĉar neniu interesiĝas pri ĉio; sed esperanto jam proponas ion, se ne pri ĉio, certe pri multaj el la kulturaj, sciencaj, spiritaj kaj korpaj interesoj de la homaro.

TRADUKOJ

Estas facile kredi kaj iasence estas eĉ vere, ke traduko estas verko iom duagrada. Certe ne povus ekzisti traduko, kiu pri ĉiu detalo perfekte redonus la intencon de la originala aŭtoro, kiu ĉiurilate samefikus kiel la originalo. Eĉ ĉe la plej brile trafa traduko la neevitebla granda malsameco de la sonoj jam kaŭzas grandajn

diferencojn. Sed traduko estas verko duagrada nur kompare kun tiu sama verko en la originala lingvo. Bona traduko el Dante estas ja pli valora ol tute originala verko de iu senkriteriama amatoreca versfaranto. Tradukado estas grava kultura arto. Iu ajn, eĉ poligloto, kiu deziras iom larĝe rigardi la panoramon de la mondliteraturo, devos multe fidi al tradukoj. Parenthese: mi renkontis anglojn, kiuj konfesis al mi, ke ili komprenas pli bone la bonajn esperantajn tradukojn el Ŝekspiro ol la anglajn originalojn, ĉar la nun tre arkaika angla lingvo de la deksesa jarcento kompreneble tradukiĝis en esperanton de la dudeka!

Ek de Zamenhof mem en la unua libro esperantistoj multe tradukadis, pro kelkaj gravaj motivoj.

Ili deziris pruvi, ke la lingvo estas adekvata por seriozaj literaturaj verkoj. Zamenhof tradukis romaneton de Dickens (bedaurinde unu el liaj plej nesignifaj, *La batalo de la vivo*), ĝuste ĉar iu asertis, ke estus neeble traduki tian verkon en esperanton. La respondo de Zamenhof estis la sola plene refuta respondo. Gravaj estas tiaj defioj kaj reagoj, ĉar se lingvo ne sufiĉas por traduki maturajn altnivelajn nacilingvajn literaturaĵojn, ĝi ja ne sufiĉas por esti plene funkcia literatura lingvo. Kredeble la ĉefa esceptaĵo estas, ke plej ofte oni ne povas perfekte traduki vortludojn de unu lingvo al alia. Sed tiuokaze bona tradukisto penos trovi ian pli-malpli ekvivalentan vortludon. Kaj se lingvo ne permesas vortludojn, ĝi do denove kredeble ne estas lingvo ĉiurilate adekvata por homaj bezonoj!

Esperantistoj ankaŭ komprenis, ke per tradukado ili pli esploros kaj grandigos la esprimrimedojn de sia lingvo. Tiu, kiu verkas originale, rajtas decidi, ke jen estas io, kion li ne diros, ĉar li ne disponas lingvajn rimedojn por ĝin diri. Neniu scios, ke li jam deziris diri ion alian. Sed tradukisto ne rajtas tiel forkuri de la problemoj; li devas alfronti ĝin kaj trovi la esprimrimedojn. La tuta strukturo de esperanto donas al ĝi kolosajn esprimrimedojn latentajn; restas ankaŭ la rajto proponi novajn radikojn en kazo de vera bezono. Grandaj artistoj, kiel ekzemple Kalocsay,

Auld kaj Waringhien, do pene kaj konsciencel elforĝis, tradukante, lingvon pli esprimoriĉan, fortan, koncizan, elegantan. Kaj lingvo plievoluinta estas poste la jama posedajo de ĉiuj verkistoj.

Preskaŭ ĉiuj esperantistoj estas pli-malpli internaciistoj kaj deziras plibonigi interkomprenon kaj toleremon inter la nacioj. Ankaŭ tio povas esti forta motivo ideologia por tradukado. Kun tiu internaciismo ofte miksiĝas la plej nobla speco de naciismo: la deziro montri al alinacianoj, kiel belaj estas la ĉefverkoj de nia landa kulturo. Traduki nacilingvan verkon, pri kiu oni fieras, estas samtempe pliigi la gloron de la propra nacio kaj fari belan donacon al alilandanoj. Traduki majstroverkon el la kulturo de alia lando, kiel faris ekzemple Kalocsay, estas ankaŭ nobla supernacieca altruismo.

Finfine, bonaj tradukoj havas ian specialan utilon: pedagogian valoron por lernado de lingvoj. Tiu, kiu ankoraŭ ne tre bone scipovas la lingvon, sed volas progresi, ofte povas multon lerni per studado de traduko el nacilingva verko, kiun li bone konas. Jam konante la enhavon, ne frontante plenan misteron, li povas vere rimarki diversajn esprimrimedojn kaj solvojn de problemoj, kaj tiel multe lernas pri la traduka lingvo.

Multaj, kiuj kun plezuro legas propran literaturon, sed tre sentas, ke traduko estas iom duagrada, ne konscias, ĝis kioma grado multaj el la originalaj verkoj, kiujn ili amas, estas tradukoj. La Biblio, kiu en diversaj naciaj lingvoj tre kontribuis al la lingvaj kutimoj, estas same traduka en la sveda, la norvega, la franca, la angla, la rusa, la germana, kiel en esperanto. Surprize multaj poemoj de la renesanco, en diversaj lingvoj, estas pli-malpli tradukoj el la latina aŭ la helena. Pluraj pioniraj anglaj sonetoj estas tradukoj el la itala. Faka esplorado pri nacia literaturo ofte malkovras uzadon de literaturaj fontoj, kiu almenaŭ proksimas al tradukado libera. Do, tradukado kaj adaptado ofte gravis en la maturiĝo de nacilingvaj literaturoj, kiel ili gravis en la maturiĝo de esperanto.

Esperanto tamen povas havi aparte riĉan kaj rapide evoluantan tradukan literaturon, ĉar

ekzistas esperantistoj en ĉiuj civilizaj landoj. Oni do rajtas atendi, ke pli-malpli frue aperos iu esperantisto, kiu kapablas verki artajn tradukojn el sia nacia literaturo. Jam ekzistas en esperanto tradukoj el la jenaj lingvoj: albana, angla (inkluzive kelkajn usonajn kaj angla-sudafrikajn verkojn), araba, armena, bengala, bulgara, ĉeĥa kaj slovaka, ĉerkesa, ĉina, dana, estona, finna, flandra, franca, frisa, germana, hebrea, helena, hispana (inkluzive verkojn el Meksikio, Urugvajo kaj Argentino), hungara, eble eta traduko el indiana lingvo (sed tiun verkon oni kredeble tradukis el angla versio), indonezia, islanda, itala, japana, jida, jugoslaviaj lingvoj (precipe kroata kaj slovena), kartvela, kataluna, kirgiza, laosa,

latina, latva, litova, nederlanda, norvega, persa, pola, portugala (inkluzive multajn verkojn el Brazilo), provenca, retoromanĉa, rumana, rusa, sanskrita, sveda, ukraina, uzbeka kaj vietnama. Jen do la perspektivo estas esence tutmonda.

Kompreneble ne ĉiuj tradukoj eĉ eldonitaj estas ĉefverkoj. Por traduki artverkon adekvate oni devas mem esti artisto, ne facile kontentiĝi, kaj esti vere sentema pri literaturaj kvalitoj. Ekzistas plorindaj fuŝaĵoj, sed ankaŭ ekzistas multaj esperantaj tradukoj rimarkinde bonaj kaj multaj, kiuj estas eĉ tiel senspirige trafaj, ke ili povas doni tiun senton pri ia malgranda miraklo, kiun oni foje sentas antaŭ vere inspirita kaj polurita artverko.

(daŭrigota)

NYTT UR VÄRLDS-LITTERATUREN

LA ROBAJOJ
DE OMAR KAJAM

(The Rubáiyát of Omar Khayyám)
Tvåspråkig version, esperanto
och engelska, av den mest
kända persiska poetens vikti-
gaste verk. Illustrerad, 50
sidor. 44,- kr

PENDUMILAJ LIDOJ
DE KRISTIANO MORGENSTERNO

Burleska dikter med ordlekar,
fantasifullt översatta från
tyska. 108 sidor. 39,- kr

DON JOHANO
DE BAJRON

Den första av 17 sånger i
ett av den engelska litte-
raturens mest kända verk.
Kommer fler i översättning?
Det beror på intresset för
den här boken. 70 sidor. 32,- kr

- Ständ din beställning till EsperantoCentro, Brönsgatan 21, 111 38 Stockholm.
- Sätt in vad böckerna kostar på postgiro 20 12 - 3, Esperantoförbundet, så slipper du fakturaavgift på 5,- kr.
- I priserna ingår moms och porto. (Reservation för ändring av valutakurser, moms med mera).

Esperantoförlaget

Anledning till glädjerop

Varje gång det kommer ett inbetalningskort med anteckningen "Klubo Cent" hoppar Anita Lindblom, Esperantoförbundets kassör, till av glädje. Varje hundralapp, som medlemmarna i Klubo Cent skickar till Esperantoförbundet utöver sin ordinarie avgift, blir mer än välkommen. Man får tänka sig vilka skutt hon tar när inbetalningskortet innehåller högre summor, helst med fler nollor i slutet!

Ett sådant tillfälle till glädjehopp fick Anita häromdagen — och inte bara hon! — när det kom ett inbetalningskort från Agda Olsson från Angered, en upprepning av en lika stor gåva som förra hösten. Vid sådana tillfällen känns det lätt att vara kassör.

Men tillbaka till hundralapparna och Klubo Cent. Många är de som inte glömmer SEF, så vi har anledning att publicera ytterligare en lista på "medlemmar" i denna förnäma klubb. Låt den inte vara för exklusiv!

Sen sist har följande blivit "medlemmar" för 1981:

Rune Ekmark, Sandviken
Erik Carlén, Kumla
Henry Almar, Uddevalla
Einar Nilsson, Herrljunga
Herbert Rosendahl, Vänersborg
Halmstads Esperantoklubb
Milorad Ljubisavljević, Älta
E. Nilsson, Malmberget
Einar Noweni, Åstorp
Sven Uno, Motala

Sommarkurs i Kungälv

Kungälv's esperantoklubb hade sin sommarkurs, med 15 vuxna och 5 barn som deltagare, i Störshult den 4, 5 och 6 september. Ledare för de olika grupperna var Georg Kustosz från Danmark, som undervisade dem som kunde lite grand; Märtha Andréasson, som hade hand om nybörjarna; och Inga Johansson, som hade konversationsövningar med dem, som kunde lite mer. Marianne tog hand om barnen i en grupp.

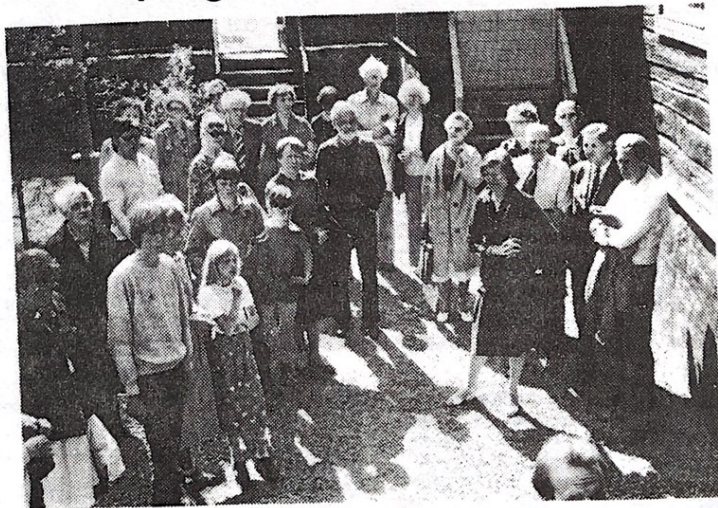
Man hade poängpromenad, där Ingelis och Marianne bäst

JESÖNE

kunde esperantonamnen på olika växter. Barnen hade speciella frågor. Sedan hade man lekar, trekamp och säcklöpning, och uppgift att leta upp föremål som började med bokstäverna e-s-p-e-r-a-n-t-o; helst skulle det vara esperantoord. Anneli kanske var originellast med att hitta en pissmyra för bokstaven p, de flesta andra hade hittat ett plommon eller *pruno*.

På fredagkvällen hade man korvgrillning och på lördagkvällen sill med färsk potatis och gräddfil. Senare på lördagkvällen fick man se en film från Grönland. Det var Georg, som hade den med sig. Han har varit på Grönland som lärare i tio år, så han kunde berätta mycket intressanta detaljer till filmen.

Gemensamt i Linköping

Här kommer en notis som av okänd anledning blivit liggande i redaktörens låda för inkommande post alltför länge. Den säger att medlemmarna i esperantoklubbarna i Linköping, Norrköping och Motala hade den 16 maj återupplivat en gammal tradition att hålla ett gemensamt möte. Detta förlade man till Linköping och började med att göra en rundvandring i reservatet "Gamla Linköping", en stadsdel där äldre byggnader från stadens centrum flyttats ihop på ett

förnämligt sätt. Rundvandringen leddes av en sakkunnig guide. Bilden här intill är från denna rundvandring.

Efter besöket samlades de ca 50 deltagarna till samkväm.

Hur många höstkurser?

Under hösten 1980 och våren 1981 kunde vi registrera ett mångdubbelt deltagande i esperantokurser på många håll. De hittills inkomna rapporterna tyder på att det ökande intresset för esperanto håller i sig, särskilt i skolorna, vilket är glädjande. *La Espero* vill gärna få så många snabba rapporter som möjligt om kursverksamheten i höst, helst från **alla klubbar**. Alla ni som leder kurser — hör av er!

Konatiĝu kun estraro

Jam pasis longa tempo depost kiam *La Espero* informis pri la estraro de SEF. Atentaj legantoj trovis tiun informon en iu aŭ alia artikolo, sed kolektita informo mankis. Estas do taŭge doni tiun informon nun.

La estraranoj certe ĝojos, se vi turnos vin al ili kun demandoj kaj proponoj kaj — certe ne malplej

— kun sinanoncoj pri kunlabo-
ro. Jen ili estas:

Roland Lindblom, *prezidanto*, Pl
3086, 14800 Ösmo, tel. 0752-
42143

Märtha Andréasson,
viceprezidanto, 2265 Tolsered,
42590 Hisings Kärä, tel. 031-
571133

Birger Viggén, *sekretario*,
Kvarnplan 1, 17541 Järfälla, tel.
0758-31630

Anita Lindblom, *kasisto*, Pl 3086,
14800 Ösmo, tel. 0752-42204

Karin Strandberg,
Husmansvägen 19, 22238 Lund,
tel. 046-114897

Niklas Gustafsson, *Hesselmansv.*
63, 75263 Uppsala, tel. 018-462005

Kerstin Rohdin, Ålsta, 69072
Sköllersta, tel. 019-160846

Linnéa Edsenius, *anstataŭanto*,
Vilhelmsgatan 2, 38200 Nybro,
tel. 0481-10744

Åke Rohdin, *anstataŭanto*, Ålsta,
69072 Sköllersta, tel. 019-160846

Ĝi aperos kiel libro

La serio de Marjorie Boulton pri
la esperanta literaturo aperos en
La Espero ĝis la fino de la jaro.
Restas do ankoraŭ du partoj, kiuj
aperos en numeroj 7 kaj 8. Iam
komence de 1982 la sama teksto
aperos ankaŭ kiel libro ĉe El-
dona.

La verko estas mendita de
Eldona ĉe la aŭtorino kaj ĝi
aperos ankaŭ en la sveda lingvo
en la serio *Faceto*.

PERSONE

Amiko mia — fakte pli amiko de
mia edzo — ne havas multan
simpation al esperanto. Sed li
estas ĉarma homo, junaĝa amiko
de mia edzo, kaj ni daŭre
renkontiĝas. Malgraŭ tio, ke ni
jam dum kelkaj jardekoj okupi-
ĝas pri esperanto, ne pasas
okazo, sen ke li iel primoku nin
pri tio. Kelkfoje povas esti tute
hazarda:

—Ĉu vi venus kun mi al hokeo
dimanĉe? Pardonu, mi forĝesis
ke vi preferas multoblige iajn
papirojn pri tiu via esperanto.

Aliajn fojojn li povas esti multe
pli kruela. Sed tio preskaŭ fariĝis
ludo inter ni, kaj ni neniam restas
senrespondaj. Ŝajnas kelkfoje,
ke ni konkuras inter ni pri la plej

kruela primoko. Ni tamen daŭre
estas amikoj kaj ĝuas renkontiĝi.

Miru pri nia surpriziĝo, kiam
alvenis perpoŝte listo de parto-
prenantoj al la ĉiaŭtuna kurso de
mia edzo. Ĝi estis agrable longa,
kio indikas, ke la interesiĝo pri
esperanto plu kreskas. Inter ĉiuj
nomoj estis ankaŭ tiu de Y, la
edzino de nia amiko, la malami-
ko de esperanto!

—Ili divorcis! estis mia unua
penso. Sed ne: ŝia adreso estis
daŭre la sama, kaj ke li ne
transloĝiĝis, tion ni sciis.

—Ŝi intencas divorci de li kaj
kolektas kaŭzojn por montri,
kiel kruela li estas. Kaj mi jam
vidis la grandajn titolojn en la
vesperaj gazetoj: "Edzo malper-
mesas esperanto-kurson. La ed-
zino divorcas."

—Li sendis ŝin al esperanto-
kurso por kolekti pliajn argu-
mentojn kontraŭ ni, estis la
teorio de mia edzo. Sed mi scias,
ke ŝi neniam farus ion similan,
ĉar ŝi estas tro memstara. Krome
ŝi neniam ŝatis liajn rikanaĵojn
kontraŭ ni.

Okazis, ke mi *devis* partopreni
la unuan lecionon; mi estis tro
kurioza por atendi neplanitan
okazon por paroli kun ŝi. Mi
sidiĝis en lernejan benkon kaj
sekvis la tutan lecionon. Y sidiĝis
iom for de mi, ĉar la seĝon tuj
apud mi iu alia okupis antaŭ ŝia
alveno. Kaj post la leciono mi tuj
kaptis ŝin kaj nur sukcesis dem-
andi: —Kial?

Ĉi ekridegis kaj respondis, ke
ĝuste tiun demandon ŝi atendis
de mi. Kaj poste ŝi aldonis:

—Mi neniam opiniis, ke via
interesiĝo pri esperanto estas io
negativa. Kontraŭe; sed nur nun,
kiam miaj filoj ne plu bezonas
tiom da mia atento, mi havas la
tempon por kelkaj studoj. Kaj
kial ne esperanto?

—Sed via edzo ...

—Kion li opinias, tute ne tuŝas
min. Cetere, ne tro surpriziĝu, se
vi iun jaron trovos lian nomon
inter la aliĝintoj al esperantokur-
so.

Tia estas la vivo. Ni certe trovos
manieron amuziĝi ankaŭ sen liaj
rikanaĵoj.

Ĉaŭ!

LA VIRO EN LA MORTOTUKO

I översättning av biskop Sven Danells bok "Man-
nen i svepeduken" kr 25,—

En oerhört intressant bok, som inte bara beskriver
de fakta, som talar för svepedukens äkthet, utan
som också i detalj klargör omständigheterna kring
Jesu lidande och korsfästelse.

Förmedlar även annan litteratur och grammofoonklivor. Begär
prospekt!

FÖRLAG GRÖNA STJÄRNAN
Landerigatan 7, 416 70 Göteborg
Tel 031 - 19 37 90 • Postgiro 8 84 51 - 0

Eta Mi

Explosion snart i Kina

I slutet av juli samlades 300 esperantotalande i Huangshi, i en av de första större officiella arrangemangen i Kina efter omorganisationen av det kinesiska esperantoförbundet 1978. Representanter kom från 26 av de 30 kinesiska provinserna. Programmet innehöll olika föredrag, möten, en organisatorisk konferens mm.

Intresset för esperanto växer explosionsartat, vilket innebär vissa problem, bland annat på lärarsidan. Man har delvis löst detta genom två korrespondenskurser. En av dessa, Xinhua, hade 29 466 elever läsande esperanto i mars i år, utvalda bland 150 000 anmälda.

Olika frågor diskuterades på den organisatoriska konferensen, t ex möjligheten att bilda olika fackförbund: för vetenskapsmän, lärare och ungdomar.

Familjeträff i Zilina

Familjer, där esperanto används som familjespråk, har fått sina egna träffar. För tredje gången anordnades en sådan träff i somras, denna gång i Zilina, Tjeckoslovakien. En viktig del av träffen var att umgås och utbyta erfarenheter, men olika föredrag fanns med på programmet: om syntaxutvecklingen hos tvåspråkiga barn, betoningen i esperanto, av-undervisning o liknande. Nästa år kommer en likande träff att äga rum i Ungern.

Esperanto i museibok

Esperanto kommer att vara ett av de språk i vilka facktermer om museer kommer att finnas tillgängliga i ett stort internationellt lexikon. *Dictionarium museolo-*

gicum, som verket kommer att heta, är ett projekt som Internationella Museirådet, som samarbetar med Unesco, satte igång 1977. Verket kommer att finnas färdigt 1983. En provisorisk esperantodel, underlag för diskussion bland fackmän, kommer att finnas vid slutet av året.

Firar 60-års jubileum

SAT, Sennacieca Asocio Tutmonda, den internationella organisationen för arbetar-esperantister, hade sin 54:e kongress i Basel (Schweiz) i år, med 300 deltagare. Vid denna kongress firade organisationen sitt 60-årsjubileum.

Kandidat till litteraturpris

Den kinesiske författaren Ba Jin var även i år en av kandidaterna till Nobels litteraturpris.

Ba Jin är en av de största namnen i den nutida kinesiska litteraturen och ordförande i författarförbundet. Han är också vice-ordförande i kinesiska esperantoförbundet.

Hans intresse för esperanto dateras till hans unga år, då han t o m översatte flera esperantoböcker till kinesiska. 1980 besökte han Stockholm som ledare för den kinesiska delegationen till den internationella esperantokongressen. På esperanto finns hans korta roman *Aŭtuno en la printempo* (Höst på våren).

KORT & GOTT

USA. Veckan 12—18 juni blev i New York av borgmästaren Edward Koch utnämnd till "Internationella vänskapens esperantovecka" [International Friendship Esperanto Week], eftersom USAs esperantoförbund valt att just denna vecka kongressa i New York.

VÄSTTYSKLAND. 11 till 18 november kommer tre olika konferenser att äga rum i Paderborn, alla på esperanto. Konferenserna behandlar ämnen som "Interlingvistik i utbildningen och vetenskapen" och "Språkproblemet inom vetenskaperna". Konferenserna organiseras av Institut für Kybernetik i Paderborn.

NORGE. Det norska utrikesdepartementet har börjat ge ut olika skrifter på esperanto. "Samerna i Norge och deras historia" är titeln på den senaste.

SVERIGE. I december kommer Uppsala Esperantoförening att fira 90 år och är troligen den äldsta fortfarande verksamma

föreningen i världen. Redan i slutet av 1800-talet spelade föreningen en viktig roll i esperantorörelsen, som utgivare av tidningen *Lingvo Internacia*, dåtidens internationella organ.

MEXIKO. TEJO, de unga esperantisternas internationella förbund har haft sin kongress i Oaxtepec. Det är första gången denna organisation kongressar utanför Europa, i ett land där esperantoorganisationen fortfarande är i bildande.

BELGIEN! Nästa års internationella esperantokongress kommer att äga rum i Antwerpen. I samma stad finns Internationella esperantoförbundets grafiska centrum.

SRI LANKA. Sri Lankas motsvarighet till vår organisation "Rädda barnen" har gett ut en broschyr på esperanto, där de uppmanar alla länders människor att arbeta för barnens bästa och avstå från militära rustningar.